

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

e-ISSN: 3006-6166

Педагогічна наука і освіта XXI століття

Електронний науково-методичний журнал

Випуск 1

Засновано у 2023 році

Рівне – 2023

УДК 37: 001 «20»

П 24

Педагогічна наука і освіта XXI століття: електронний науково-методичний журнал. Вип. 1. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт.ун-т; упоряд.: Г. П. Пустовіт; ред. кол.: Г. П. Пустовіт, Н. О. Остапчук та ін. Рівне: РДГУ, 2023. 166 с.

Тематична спрямованість наукового фахового видання. Спеціальності, за якими видання публікує наукові праці: 011 Освітні, педагогічні науки; 012 Дошкільна освіта; 013 Початкова освіта; 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями); 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями); 016 Спеціальна освіта; 017 Фізична культура і спорт.

Редакційна колегія

Головний редактор: **Пустовіт Григорій Петрович**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Заступник головного редактора: **Остапчук Наталія Олександрівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики, Рівненський державний гуманітарний університет.

Члени редколегії:

Androszczuk Irena, доктор габілітований, професор, професор кафедри Педагогіки праці та андрагогіки Академії педагогіки спеціальної імені Марії Гжегожевської у Варшаві (Республіка Польща);

Вихрущ Анатолій Володимирович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Тернопільського національного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського;

Дичківська Ілона Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету;

Кобилянський Олександр Володимирович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності Вінницького національного технічного університету;

Коляда Наталія Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Україна;

Кучай Тетяна Петрівна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки та психології Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II;

Павелків Катерина Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету;

Пелех Юрій Володимирович, доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи, завідувач кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи Рівненського державного гуманітарного університету;

Петренко Оксана Борисівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Pobirchenko Natalia, доктор габілітований, професор, професор надзвичайний на факультеті суспільних та гуманітарних наук Державного вищого навчального закладу імені Вітелона в Легніци (Республіка Польща);

Савчук Борис Петрович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника;

Сяська Інна Олексіївна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії Рівненського державного гуманітарного університету;

Юзик Ольга Протасівна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики Рівненського державного гуманітарного університету;

Баліка Людмила Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Вілавуч Іван, доктор філософії, PhD, викладач I клініки анестезіології і інтенсивної терапії Варшавського медичного університету (Республіка Польща);

Гудовсек Оксана Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Казанішена Наталія Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри біології та екології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Кіндрат Вадим Кирилович, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії і практики фізичної культури і спорту Рівненського державного гуманітарного університету;

Костолович Тетяна Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методик початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Петренко Сергій Вікторович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних технологій та моделювання Рівненського державного гуманітарного університету;

Skwarek Beata, доктор наук гуманітарних, доцент факультету суспільних і гуманітарних наук Державного вищого навчального закладу імені Вітелона в Легніци (Республіка Польща).

Ціпан Тетяна Степанівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Упорядники: проф. Пустовіт Г. П., проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С., доц. Баліка Л. М., Бабяр А. А.

Оприлюднено за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол № 13 від 28 грудня 2023 р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2023

ЗМІСТ

Пустовіт Г., Коняхін Ю. Ціннісно-орієнтаційна складова процесу формування професійних компетентностей майбутніх вчителів історії..	5
Bagrij M., Greczanik N. Etyka w działalności zawodowej: jej znaczenie i rola.....	18
Білавич І., Білавич Г., Борис У. Гігієнічне просвітництво дітей та дорослих у Галичині (кінець XIX – 30-ті рр. XX ст.) у контексті сьогодення.....	29
Коляда Н. Педагогічне краєзнавство як міждисциплінарне наукове знання.....	42
Павелків К. Структура та принципи функціонування освітнього середовища університету в контексті іншомовної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери.....	53
Розман І. Студентоцентрований підхід та цифрові технології як компетентнісна складова навчання.....	69
Баліка Л. Розвиток читацької компетентності здобувачів вищої педагогічної освіти в умовах діджиталізації.....	80
Hudovsek O. Peculiarities of aesthetic education of junior schoolchildren in out-of-school educational institutions of ukraine in the late 19th – early 20th century.....	90
Нечипорук Л., Петрук Л. Соціально-педагогічна робота щодо профілактики булінгу в шкільному освітньому середовищі.....	99
Петренко С. Проблема професійної підготовки майбутніх ІТ-фахівців у рецепціях вітчизняних науковців останнього десятиріччя.....	115
Стельмашук Ж. Формування готовності майбутніх учителів початкових класів до організації волонтерської роботи з дітьми молодшого шкільного віку.....	130
Чалій Л. GPS-навігація як частина топографічної підготовки у туризмі..	141
Шамсутдинова М.-С. Формування ціннісного аспекта фахової підготовки майбутнього викладача іноземних мов.....	152

УДК [374: 373. 3. 015. 31: 7] (477) «18/19»

Oksana Hudovsek

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Professor at the
Department of Pedagogy of Primary, Inclusive and Higher Education,
Rivne State University for the Humanities,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0000-0002-0933-7684
e-mail: oksana.hudovsek@rshu.edu.ua

**PECULIARITIES OF AESTHETIC EDUCATION OF PRIMARY
SCHOOLCHILDREN IN OUT-OF-SCHOOL EDUCATIONAL
INSTITUTIONS OF UKRAINE AT THE END OF THE 19th – AT THE
BEGINNING OF THE 20th CENTURY**

Abstract. The article is devoted to the peculiarities of aesthetic education of primary schoolchildren in out-of-school educational institutions of Ukraine at the end of the 19th ft the beginning of the 20th century. It is emphasized that the issue of aesthetic education of primary schoolchildren is very important in the current conditions of social development, when social contradictions are aggravated, national values and ideals are in the process of disappearing, and immoral behavior is widespread among young people. It is outlined that aesthetic education is aimed at attracting primary schoolchildren to the treasures of spiritual and artistic culture, to the world of moral values through the formation of aesthetic concepts, tastes, ideals. It develops the creative abilities of the individual and is closely connected with the cultural life of the society. It was determined that the Hlukhiv Music (Singing) School, Kharkiv Singing School, the Kamianets-Podilskyi art boarding school for rural children in the 19th century was directly involved in the aesthetic education of children. The significant contribution to the development of the theory and practice of aesthetic education of the Kyiv Regional Pedagogical Society «Prosvita» and teachers' congresses is established. It is emphasized that at the beginning of the 20th century, the aesthetic education of primary schoolchildren was realized both within specially created out-of-school artistic and aesthetic education institutions (children's clubs, children's playgrounds, children's theaters, libraries, art education centers, art studios, pioneer palaces etc.), and in institutions of social upbringing of children (orphanages,

children's villages, communities, colonies for orphans, semi-boardings schools, day centers, summer colonies).

Keywords: aesthetic education, primary schoolchildren, out-of-school educational institutions, artistic and aesthetic direction.

Problem formulation. The modern Ukrainian educational system incorporates the latest theories and practices in forming the aspirations of children and students to thrive in new social conditions. It aims to establish new social ideals and spiritual values and cultivate the desire to actively participate in the formation of artistic and aesthetic culture.

The issue of aesthetic education of primary schoolchildren is a very important in the current conditions of social development, when social contradictions are aggravated, national values and ideals are in the process of disappearing, and immoral behavior is widespread among young people.

Aesthetic education is aimed at introducing for schoolchildren to the treasures of spiritual and artistic culture, to the world of moral values through the formation of aesthetic concepts, tastes and ideals. It develops the creative abilities of the individual and is closely linked to the cultural life of society.

In the general system of comprehensive personal development, aesthetic education of primary school children in out-of-school educational institutions occupies an important place, solving, first of all, the task of forming an aesthetic attitude to life, to work, to nature, to art; fostering the ability to understand and perceive the beauty in activity and art; developing generally accepted norms of behavior and universal qualities. In other words, aesthetic education, on the one hand, contributes to the revival of cultural traditions, and on the other hand, ensures the development of the general culture of the younger generation and increases interest in artistic works, national customs and rituals.

Analysis of recent research on the issue. The analysis of philosophical, psychological, and pedagogical literature shows that a number of Ukrainian scholars (D. Jola, I. Ziaziun, M. Leshchenko, S. Masol, N. Myropolska, O. Otych, O. Rudnytska, H. Shevchenko, A. Shcherbo, etc) have studied the problem of aesthetic education from various aspects. The methodological aspects of the development of aesthetic education are reflected in the research of O. Hurin, Y. Derkach, O. Otych, T. Pahuta, N. Todosienko, etc. Historical and pedagogical aspects of aesthetic education were the subject of research of O. Donchenko, O. Mykhailichenko, A. Omelchenko, S. Stelmakh, T. Tulpa, A. Forostian, T. Tsybar. Some issues of

modern principles of extracurricular education are presented in the research of Ukrainian scholars I. Bekh, L. Voron, A. Kapska, L. Kostenko, H. Pustovit, O. Sukhomlynska, T. Sushchenko, etc.

The purpose of the article - to reveal the peculiarities of aesthetic education of primary schoolchildren in out-of-school education institutions of Ukraine in the end of the 19th at the beginning of the 20th century.

Presentation of the main material. Aesthetic education is aimed to demonstrate primary schoolchildren the general laws of art development, the essence and forms of reflecting reality and transforming life according to the laws of beauty, and the role of art in the development of society.

Aesthetic education is an integral part of the educational process, directly aimed at forming and nurturing aesthetic feelings, tastes, judgments, and artistic abilities of the individual, at developing his or her ability to perceive and transform reality according to the laws of beauty in all spheres of human activity. It is primarily aimed at fostering humanistic qualities, interests and love of life in its various manifestations in primary school students [1].

A historical overview of the development of aesthetic education shows that at the beginning of the 19th century, there were educational institutions in Ukraine that were directly involved in the aesthetic education of children and students: Hlukhiv music (singing) school (provided general music and choral education and taught children to play various musical instruments); Kharkiv Singing School (trained choristers even for a private chapel in St. Petersburg); Kamianets-Podilskyi art boarding school for rural children, etc [3; 4].

Studying in such institutions contributed to the development of students' creative abilities, formed their aesthetic tastes, and enriched their spiritual outlook. In particular, the first elementary art school was founded in Kharkiv (1880), there were classes in painting, sculpture, architecture, and drawing. The school accepted talented children, primarily from poor families, and organized a free Sunday drawing class, and the best students were enrolled in mainstream specialized classes [7]. Similar institutions have been established in other cities of Ukraine.

A significant contribution to the development of the theory and practice of aesthetic education was made by the Kyiv Regional Pedagogical Society «Prosvita», which organized educational activities as well as the creation children's clubs to develop their creative abilities and improve their aesthetic qualities (in the future, the clubs were planned to be reorganized into «youth houses»); organized excursions, children attended theatrical performances, concerts, and art shows; published

periodicals for children. Among other forms of aesthetic education, the society practiced conversations using musical works, musical evenings with recitations, singing, playing various musical instruments, choir performances, etc.

Undoubtedly, family events offered by various educational organizations had an effective impact on the aesthetic education of children: reading books, organization of conversations, excursions for the aesthetic enrichment of the individual, attending exhibitions, performances, evenings, concerts, literary and musical festivals, etc.

The establishment of Bolshevik rule in Ukraine brought significant political, economic, and social changes. At teachers' congresses, the main issue for the discussion was Soviet ideology and communist education of students in educational institutions, the issues of aesthetic education were also discussed and resolutions were adopted.

Thus, in 1918, a number of congresses for teachers were held throughout the country, which were directly related to the aesthetic development of children: aesthetic education of children; education of students through art (musical, visual, theatrical); development of children's active creativity; organization of exhibitions of children's creativity; use of art as a campaigning method, etc. The resolutions adopted by the congresses noted that educational institutions should strive to create a harmoniously developed person, and this is impossible without aesthetic education [5].

At the beginning of the 20th century, aesthetic education of primary schoolchildren was carried out both within general education institutions and in specially created artistic and aesthetic educational institutions (children's clubs, playgrounds, children's theaters, libraries), as well as in institutions of social upbringing of children (orphanages, children's towns, communes, colonies for orphans, semi-boarding schools, summer colonies, etc.), who, along with the elimination of neglect and homelessness, emphasized the aesthetic development of children as one of their main tasks.

According to the results of our research, the first official out-of-school educational institutions that developed children's aesthetic abilities were playgrounds and children's summer playgrounds, which, along with improving children's health, were widely engaged in their aesthetic education.

They were created on the initiative of local public education authorities, cultural commissions, railway organizations, the armed forces, women's councils, etc. The secretariat of education developed instructions for the playgrounds, which defined the purpose, tasks, content, and forms of work of the playgrounds. They operated for three summer months. Among the forms and methods of work on aesthetic education in the

age of primary school students, preference was given to group activities in singing circles, drawing, modeling, paper cutting, sawing, gymnastics, excursions, as well as stories, conversations, and games. The playgrounds hosted mass celebrations, artistic performances, and concerts, which were very popular with children. The peculiarity of this institution was that children who visited the playground received two meals a day [8].

For children which could not attend school for various reasons (40% of children were out of school), children's clubs were created to work with in both summer and wintertimes. They were organized at the expense of trade unions and public education. Such institutions were opened at cultural and educational institutions, workers' and villagers' houses, reading houses, libraries, theaters, etc. Attaching great importance to children's clubs, the People's Commissariat of Education and local authorities have launched a wide range of activities to open such new institutions in different regions of the country (Kherson, Cherkasy, Chernivtsi, Kharkiv). Various clubs were created at the clubs, including those dedicated to the aesthetic education of primary schoolchildren: a theater, music, and literature club; a singing, drawing, and modeling club, etc.

Teachers understood children's clubs as a significant potential opportunity for personality development, and considered these educational institutions to be the only form of work that would protect primary schoolchildren from the negative influence of the street. Sometimes children's clubs combined educational and training opportunities, which attracted a large number of students.

At the same time, the first attempts were made to involve children in theater. On the initiative of the People's Commissariat of Education, the theater department developed a plan to create a state theater for children in Kharkiv, which was opened in February 1920. Later, such institutions began to function in other cities of Ukraine (in particular, the Fairy Tale Theater in Lviv, founded in March 1920) [9]. The children's theater was considered one of the main types of aesthetic educational institutions, which aimed to educate the younger generation through the performing arts, to develop thinking and emotions. The permanent troupe of the theater not only showed performances, but also held separate productions by the children themselves, and assisted other educational institutions and children's groups in organizing and conducting performances and productions.

The country continued to search for new types of educational institutions that were directly involved in the aesthetic education of primary school children. Thus, the first houses of artistic education and art studios appeared (1935). It should be

emphasized that artistic education houses (central, regional, district, and city) functioned as narrowly specialized educational institutions until 1952, and in 1952 they were merged with the palaces of pioneers. Houses of Art Education were organized to guide the aesthetic education of school-age children. In addition to classes with children, they conducted instructional and methodological work with methodologists. Palaces and Houses of Pioneers, pioneer clubs, and various clubs in secondary schools (literary, choreographic, choral, artistic, etc.) were subordinated to the Houses of Art Education [6]. All educational and methodological work in these institutions was organized in close connection with children's theaters, libraries, palaces, and pioneer houses; it was organized in the form of instructional trips to teach local educators how to organize an audience, conduct games, and promote aesthetic activities among students. Art Education Houses were supposed to have a permanent, stationary, and traveling theater to show performances in remote locations.

In addition, the first half of the 20th century was characterized by the emergence of a new type of educational institution - palaces of pioneers and October-born children, which had no analogues in any other country in the world, and pioneer houses that were opened on the basis of pioneer clubs. These were complex institutions that organized interesting leisure activities, where children's abilities and talents were revealed and their needs were met. For example, the Kyiv Palace of Children and Youth, which was opened in October 1934, immediately started classes in music, choreography, and some time later vocal schools. Such institutions were opened almost in all regions of Ukraine and became the largest educational centers of aesthetic education of that period [2].

According to the results of the study, art departments were created in the palaces and houses of pioneers, which brought together talented children in the field of art. There were various sections and clubs: music, choral, choreographic, young composers, music education, and drama studios. Thus, the aesthetic education of children in these institutions was carried out through the following forms of mass work: masquerade balls, carnivals, dances, children's matinees, festivals, various holidays, recreation evenings, concerts, competitions, creative reports, exhibitions of children's art, reviews of amateur performances, etc. However, the work on aesthetic education in palaces (houses) was combined with political and educational work, that is, any events held (even entertainment) had to be filled with ideological content.

Conclusions and further research prospects. Summarizing the above, it can be stated that in the end of the 19 at the beginning of the 20th centuries, Ukraine developed a fairly extensive network of out-of-school education institutions that were

engaged in the aesthetic education of primary schoolchildren. At this time, the quality of out-of-school education, the problems of improving what had been achieved in this area earlier, and taking into account the new requirements of society in the educational process became of paramount importance.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 373 с.
2. Костенко Л. Д. Позашкільна освіта України в першій половині ХХ століття. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021 р. № 74. Т. 1. С. 23–27.
3. Майбурова К. Глухівська школа півчих ХVІІІ ст. та її роль у розвитку музичної освіти й професіоналізму на Україні і в Росії. *Українське музикознавство*. 1971. № 6. С. 15 – 18.
4. Ольховський А. В. Нарис історії української музики : до 90-річчя Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. Київ: Музична Україна, 2003. 503 с.
5. Освітня хроніка на сторінках періодичних видань 1917-1920 рр. (з фондів Педагогічного музею України) / Педагогічний музей України ; [укладачі : В. О. Гайдей, О. П. Міхно ; наук. консультант О. В. Сухомлинська]. Київ : ПМУ, 2017. 182 с.
6. Про роботу Центрального будинку художнього виховання дітей в 1950 році. *Збірник наказів та розпоряджень Міністерства освіти Української РСР*. Київ, 1951. № 8. С. 13–16.
7. Смоленський В. Перша в країні приватна школа малювання. Вечірній Харків. 1889. 16 лютого. С. 3.
8. Труди з'їзду діячів позашкільної освіти й дошкільного виховання в Києві 10–13 січня 1919 року / ред. М. Ільїнський; Вид. відділу по позашк. освіті Подільської губерн. нар. управи. Кам'янець на Поділля: Друк. Подільської губ. нар. управи, 1919. 97 с.
9. Федорчак Т. Перший український театр для дітей та юнацтва: архів починає говорити. URL: <https://theatre.com.ua/uploads/theater/lviv-teatr-dlya-ditey/ZMI-2.pdf> (дата звернення 28.11.2023)

REFERENCES

1. Honcharenko S. Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk [Ukrainian Pedagogical Dictionary]. Kyiv: Lybid, 1997. 373 s. [in Ukrainian]
2. Kostenko L. D. Pozashkilna osvita Ukrainy v pershii polovyni KhKh stolittia. Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh [Out-of-school Education in Ukraine in the First Half of the 20th Century. Pedagogy of

Forming a Creative Personality in Higher and Secondary Schools]. 2021 r. No 74. T. 1. S. 23–27. [in Ukrainian]

3. Maiburova K. Hlukhivska shkola pivchykh XVIII st. ta yii rol u rozvytku muzychnoi osvity y profesionalizmu na Ukraini i v Rosii. *Ukrainske muzykoznavstvo* [The Hlukhiv School of Singers of the 18th Century and its Role in the Development of Music Education and Professionalism in Ukraine and Russia. *Ukrainian Musicology*]. 1971. No 6. S. 15–18. [in Ukrainian]

4. Olkhovskiy A. V. *Narys istorii ukrainskoi muzyky : do 90-richchia Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy im. P. I. Chaikovskoho* [Essay on the History of Ukrainian Music : to the 90th Anniversary of the Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine]. Kyiv: Muzychna Ukraina, 2003. 503 s. [in Ukrainian]

5. *Osvitnia khronika na storinkakh periodychnykh vydan 1917-1920 rr. (z fondiv Pedahohichnoho muzeiu Ukrainy)* [Educational Chronicle on the Pages of Periodicals of 1917-1920 (from the Collections of the Pedagogical Museum of Ukraine)] / Pedahohichniyi muzei Ukrainy; [ukladachi : V. O. Haidei, O. P. Mikhno ; nauk. konsultant O. V. Sukhomlynska]. Kyiv : PMU, 2017. 182 s. [in Ukrainian]

6. *Pro robotu Tsentralnogo budynku khudozhnogo vykhovannia ditei v 1950 rotsi . Zbirnyk nakaziv ta rozporiadzhen Ministerstva osvity Ukrainskoi RSR* [On the Work of the Central House of Art Education for Children in 1950. Collection of Orders and Instructions of the Ministry of Education of the Ukrainian SSR]. Kyiv, 1951. No 8. S. 13–16. [in Ukrainian]

7. Smolenskyi V. *Persha v kraini pryvatna shkola maliuvannia. Vechirniy Kharkiv* [The First Private Drawing School in the Country. Evening Kharkiv]. 1889. 16 liutoho. S. 3. [in Ukrainian]

8. *Trudy zizdu diiachiv pozashkilnoi osvity y doshkilnogo vykhovannia v Kyivi 10–13 sichnia 1919 roku* [Proceedings of the Congress of Extracurricular Education and Preschool Education in Kyiv, 10-13 January 1919] / red. M. Ilinskyi; Vyd. viddilu po pozashk. osviti Podilskoi hubern. nar. upravu. Kamianets na Podilliu : Druk. Podilskoi hub. nar. upravu, 1919. 97 s. [in Ukrainian]

9. Fedorchak T. *Pershyi ukrainskyi teatr dlia ditei ta yunatstva: arkhiv pochynaie hovoryty* [The First Ukrainian Theatre for Children and Youth: the Archive Begins to Speak.]. URL: <https://theatre.com.ua/uploads/theater/lviv-teatr-dlya-ditey/ZMI-2.pdf> (data zvernennia 28.11.2023) [in Ukrainian]

ОСОБЛИВОСТІ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Гудовсек Оксана

кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки початкової,
інклюзивної та вищої освіти,
Рівненський державний гуманітарний університет,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0002-0933-7684
e-mail: oksana.hudovsek@rshu.edu.ua

Анотація. Стаття присвячена особливостям естетичного виховання учнів молодшого шкільного віку у закладах позашкільної освіти України в кінці ХІХ на початку ХХ століття. Наголошено, що питання естетичного виховання молодших школярів набуває особливого значення в сучасних умовах суспільного розвитку, коли загострюються соціальні протиріччя, зникають національні цінності та ідеали, у молодіжному середовищі поширена аморальна поведінка. Окреслено, що естетичне виховання, спрямоване на залучення молодших школярів до скарбниць духовної й художньої культури, до світу моральних цінностей завдяки формуванню естетичних понять, смаків, ідеалів. Воно розвиває творчі здібності особистості та тісно пов'язане з культурним життям суспільства. Визначено, що Глухівська музична (співоча) школа; Харківська співоча школа; Кам'янець-Подільська художня школа-інтернат для сільських дітей в ХІХ столітті безпосередньо займались естетичним вихованням дітей. Встановлено вагомий внесок у розвиток теорії та практики естетичного виховання Київського обласного педагогічного товариство «Просвіта», з'їздів вчителів. Підкреслено, що на початку ХХ ст. естетичне виховання молодших школярів реалізовувалося як у межах спеціально створених закладах позашкільної освіти художньо-естетичного спрямування (дитячих клубів, дитячих майданчиках, дитячих театрах, бібліотеках, дитячих клубах, будинках художнього виховання, художніх студіях, палацами піонерів), так і в закладах соціального виховання дітей (дитячих будинках, дитячих містечках, комунах, колоніях для дітей-сиріт, напівінтернатах, денних дитячих будинках, літніх колоніях та ін.)

Ключові слова: естетичне виховання, молодші школярі, заклади позашкільної освіти, художньо-естетичне спрямування.

Стаття надійшла до редакції 15.12.2023 р.

Електронне науково-методичне видання

**Педагогічна наука і освіта
XXI століття**

Науково-методичний журнал

Випуск 1

Упорядники:

**проф. Пустовіт Г. П., проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С.,
доц. Баліка Л. М., Бабяр А. А.**

Науково-бібліографічне редагування:
наукова бібліотека РДГУ

Рекомендовано до оприлюднення 28.12.2023 р.
Ум. друк. арк. 9,5.

П 24 **Педагогічна наука і освіта XXI століття:** науково-методичний журнал. Вип. 1. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт.ун-т; упоряд.: Г. П. Пустовіт; ред. кол.: Г. П. Пустовіт, Н. О. Остапчук та ін. Рівне: РДГУ, 2023. 166 с.

УДК 37: 001 «20»

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2023